

ПЕРЕВАГИ ЗДІЙСНЕННЯ ПЕНСІЙНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Анотація. Розглянуто проблему здійснення пенсійної реформи в Україні. З'ясовано сутність пенсійної реформи. Проведено аналіз перспектив запровадження реформи та її переваги. Розглянуто рівні пенсійної системи, а саме: солідарну систему, загальнообов'язкову накопичувальну систему, добровільну недержавну систему пенсійних заощаджень. Обґрунтовано переваги створення недержавних пенсійних фондів.

Аннотация. Рассмотрена проблема осуществления пенсионной реформы в Украине. Выяснена сущность пенсионной реформы. Проведен анализ перспектив внедрения реформы и ее преимущества. Рассмотрены уровни пенсионной системы, а именно: солидарная система, общеобязательная накопительная система, добровольная негосударственная система пенсионных сбережений. Обоснованы преимущества создания негосударственных пенсионных фондов.

Annotation. The problem of pension reform in Ukraine and its essence have been discussed. The prospects of this reform implementation and its advantages have been analysed. The paper studies the levels of pension system, namely: solidarity system, obligatory state pension insurances, non-state pension insurance. The formation of non-state pension funds has been proved.

Ключові слова: криза пенсійної системи, пенсійна реформа, фінансування Пенсійного фонду України, дефіцит бюджету, розмір пенсії, тривізна пенсійна система.

Події і процеси, що сталися в Україні за останнє десятиліття, спричинили багато змін в економічній, соціальній та інших сферах життя суспільства. Крім основних соціальних питань, які доводиться вирішувати в Україні, важливе місце займає питання пенсійної реформи, яка почала діяти з 2004 року. Ця реформа повинна була принести суттєві зміни в ситуації соціального захисту пенсіонерів, частка яких на даний момент складає 28,4 % населення держави В Україні спостерігається нерівномірність співвідношення частки тих, хто працює, до частки пенсіонерів. Якщо у 2010 році на 100 працюючих припадало 95 пенсіонерів, то, за відсутності втручання у цю справу держави за допомогою запровадження нових перспективніших реформ, вже через 15 років цей показник складе відношення 100 до 100, тобто один працюючий буде утримувати одного пенсіонера, а до 2050 року кількість пенсіонерів на ту ж кількість працюючих збільшиться до 125 [1]. Саме тому питання реформування пенсійної системи України набувають все більшої актуальності.

Цій проблематиці присвячено публікації відомих вітчизняних науковців, таких, як: Т. Кір'ян, О. Коцюба, Е. Лібанова, А. Нечай, С. Тігіпко, Л. Ткаченко та ін. Зазначена проблема хвилює також експертів і радників ПРООН, USAID та інших міжнародних установ і організацій, які опікуються питаннями соціального захисту населення і розвитку фінансових ринків в Україні, серед них: Грег МакТаггарт, Марек Гура, Марчін Свенціцькі, В. Яценко та ін.

Метою дослідження є проведення аналізу стану пенсійної системи України та прогнозування перспектив її реформування в сучасних умовах.

Очевидно, що в Україні останнім часом існує фінансова криза пенсійної системи. На це вплинув такий фактор, як кількаразове підвищення мінімального розміру пенсій без певних джерел фінансування, яке не було узгоджене з фінансовими можливостями Пенсійного фонду України. У 2009 році дефіцит бюджету Пенсійного фонду України складав 31 мільярд 100 мільйонів гривень, у 2010 – 34,4 мільярди гривень. Дефіцит коштів Пенсійного фонду сьогодні покривається за рахунок державного бюджету. Це свідчить про недостатньо сприятливі умови розвитку українського суспільства, оскільки бюджетні кошти спрямовані не на розвиток економіки та на підтримку медичної, освітньої чи соціальної сфер, а на погашення дефіциту [2].

Пенсійна реформа просувається досить повільно. Це пов'язано з нестабільною економічною та демографічною ситуацією в країні. На даному етапі головним завданням українського уряду є розробка ефективної пенсійної реформи та реалізація конкретних заходів для поліпшення соціального захисту пенсіонерів у країні. Україною обрано шлях поступового впровадження трирівневої пенсійної системи: перший рівень – солідарна система, другий – загальнообов'язкова накопичувальна система, третій – добровільна недержавна система пенсійних заощаджень.

На даний момент існує перший і третій рівень пенсійної системи, а до другого етапу пенсійної реформи Україна ще не готова переходити через існуючий дефіцит пенсійного фонду. Тому другий рівень почне діяти в той час, коли буде покрито дефіцитність бюджету Пенсійного фонду України [3]. Значною перешкодою для реалізації другого рівня системи є відсутність державних гарантій щодо захисту недержавних пенсійних заощаджень. В Україні поки відсутні механізми ефективного збереження цих коштів, зокрема і через їх використання для іпотечного кредитування, ринки капіталу не готові до розподілу коштів від пенсійних відрахувань, наявна недосконалість взаємодії у системі влади, яка призводить до порушення стійкості національної валюти, що для реалізації пенсійної реформи може стати фатальною.

У зв'язку з цим на Парламентському слуханні, на якому обговорювались питання пенсійної реформи, що відбулося 16 лютого 2011 року, Віце-прем'єр-міністр соціальної політики Сергій Тігіпко запропонував визначити дату запровадження другого рівня пенсійної системи з 1 січня 2013 року та повністю запровадити другий рівень пенсійної системи, який би дав можливість повністю вводити персоніфіковані рахунки [4].

Унаслідок упровадження пенсійної реформи в Україні діятиме багаторівнева пенсійна система, що стане основою формування соціальної справедливості, солідарності поколінь та приведе до підвищення соціального страхування людей похилого віку. Це підвищить добробут пенсіонерів та зміцнить потенціал економічного зростання.

Створення відповідної до стану ринкової економіки пенсійної системи підвищить відчуття захищеності і впевненості громадян за свою долю, дасть їм можливість залишати частину зароблених коштів на старість, допоможе подолати вороже налаштовані настрої та песимістичні очікування, допоможе швидше пристосуватися до нових умов життя. Пенсійна реформа стосується не лише людей старшого покоління, але й молоді, яка набуває завдяки цьому впевненості у своєму майбутньому [5].

Таким чином, реформування пенсійного законодавства має базуватися на справедливому механізмі зростання пенсійних виплат, створенні прозорої пенсійної системи, а також підвищенні індивідуальної зацікавленості громадян у сплаті страхових внесків, а саме у накопичувальному пенсійному забезпеченні.

Наук. керівн. Полубєдова А. О.

Література: 1. Україна в цифрах: 2009: Статистичний збірник. – К. : Державний комітет статистики України, 2010. – 259 с. 2. Система пенсійного забезпечення в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.npf-dnister.com/page.php?id=73>. 3. Яценко Н. Пенсійна реформа: що заважає? / Н. Яценко, Ю. Сколотяний // Дзеркало тижня. – № 12(792). – 2010. – С. 5. 4. Тігіпко С. Л. Парламентські слухання з пенсійної реформи [Електронний ресурс] / С. Л. Тігіпко. – Режим доступу : <http://pension.kiev.ua/>. 5. Ремовська О. Збільшення пенсійного віку в Україні є неминучим [Електронний ресурс] / О. Ремовська // Радіо свобода. – Режим доступу : <http://www.radiosvoboda.org/content/article/1994814.html>.